

Prese un informācija

Eiropas Savienības Tiesa
PAZIŅOJUMS PRESEI Nr. 32/22
Luksemburgā, 2022. gada 22. februārī

Spriedums apvienotajās lietās C-562/21 PPU
un C-563/21 PPU *Openbaar Ministerie*
(Izsniegšanas dalībvalsts tiesību aktos noteikta tiesa)

Atteikums izpildīt Eiropas apcietināšanas orderi: Tiesa precizē kritērijus, kas izpildes tiesu iestādei ļauj vērtēt iespējamo pieprasītās personas pamattiesību uz taisnīgu lietas izskatīšanu pārkāpuma risku

2021. gada aprīlī Polijas tiesas izdeva divus Eiropas apcietināšanas orderus (turpmāk tekstā – “EAO”) ¹ attiecībā uz diviem Polijas valstspiederīgajiem attiecīgi brīvības atņemšanas sodu izpildei un kriminālvajāšanas veikšanai. Tā kā attiecīgās personas atradās Nīderlandē un nebija piekritušas viņu nodošanai, *Rechtbank Amsterdam* (Amsterdamas tiesa, Nīderlande) tika iesniegti pieteikumi par šo EAO izpildi.

Šī tiesa pauž šaubas par to, vai šie pieteikumi ir apmierināmi. Šajā ziņā tā norāda, ka kopš 2017. gada Polijā pastāv sistēmiskas vai vispārējas nepilnības, kas aizskar pamattiesības uz taisnīgu lietas izskatīšanu ², un tostarp tiesības uz tiesību aktos noteiktu tiesu, proti, nepilnības, kas it īpaši izrietot no tā, ka Polijas tiesneši tiek iecelti pēc *Krajowa Rada Sądownictwa* (Valsts tiesu padome, Polija; turpmāk tekstā – “KRS”) priekšlikuma. Saskaņā ar *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa, Polija) 2020. gadā pieņemto rezolūciju KRS kopš likuma par tiesu reformu stāšanās spēkā 2018. gada 17. janvārī vairs nav neatkarīga iestāde ³. Tā kā pēc KRS priekšlikuma ieceltie tiesneši varēja piedalīties kriminālprocesā, kura noslēgumā viena no abām attiecīgajām personām tika notiesāta, vai viņiem izskatīšanā varēja tikt nodota otras attiecīgās personas krimināllieta, iesniedzējtiesa uzskata, ka pastāv reāls risks, ka šo personu nodošanas gadījumā tiks pārkāptas viņu tiesības uz tiesību aktos noteiktu tiesu.

Šādos apstākļos šī tiesa jautā Tiesai, vai divos posmos veicamais izvērtējums ⁴, ko Tiesa ir iedibinājusi uz EAO balstītas nodošanas kontekstā, ņemot vērā pamattiesībām uz taisnīgu lietas izskatīšanu raksturīgās neatkarības un objektivitātes garantijas, ir piemērojams gadījumā, ja runa ir par šīm pamattiesībām arī raksturīgo garantiju attiecībā uz tiesību aktos noteiktu tiesu.

Tiesa, skatot lietu virspalātas sastāvā un lemjot steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedībā, atbild apstiprinoši un precizē šī izvērtējuma piemērošanas kārtību.

Tiesas vērtējums

Tiesa nospriež, ka tad, kad izpildes tiesu iestādes – kam ir jālemj par tādas personas nodošanu, attiecībā uz kuru ir izdots EAO, – rīcībā ir informācija, kas liecina par sistēmiskām vai vispārējām

¹ Padomes Pamatlēmuma 2002/584/TI (2002. gada 13. jūnijs) par Eiropas apcietināšanas orderi un par nodošanas procedūram starp dalībvalstīm (OV 2002, L 190, 1. lpp.), kurā grozījumi izdarīti ar Padomes Pamatlēmumu 2009/299/TI (2009. gada 26. februāris) (OV 2009, L 81, 24. lpp.), izpratnē.

² Šīs tiesības ir garantētas Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. panta otrajā daļā.

³ Iesniedzējtiesa atsaucas arī uz 2021. gada 15. jūlija spriedumu Komisija/Polija (Disciplinārie pasākumi pret tiesnešiem), [C-791/19](#), 108. un 110. punkts (skat. paziņojumu presei [Nr. 130/21](#)).

⁴ Šīs pārbaudes pirmajā posmā izpildes tiesu iestādei ir jāizvērtē, vai pastāv reāls pamattiesību pārkāpuma risks, ņemot vērā izsniegšanas dalībvalsts vispārējo situāciju; otrajā posmā šai iestādei konkrēti un precīzi ir jāpārbauda, vai pastāv reāls pieprasītās personas pamattiesību aizskāruma risks, ņemot vērā lietas apstākļus. Skat. spriedumus, 2018. gada 25. jūlijs, *Minister for Justice and Equality* (Tiesu sistēmas nepilnības), [C-216/18 PPU](#) (skat. arī paziņojumu presei [Nr. 113/18](#)), un 2020. gada 17. decembris, *Openbaar Ministerie* (Izsniegšanas tiesu iestādes neatkarība), [C-354/20 PPU](#) un [C-412/20 PPU](#) (skat. paziņojumu presei [Nr. 164/20](#)).

nepilnībām attiecībā uz izsniegšanas dalībvalsts tiesu varas neatkarību, tostarp attiecībā uz šīs varas locekļu iecelšanas procedūru, tā var atteikt nodošanu, pamatojoties uz Pamatlēmumu 2002/584⁵, tikai tad, ja tā secina, ka konkrētās lietas apstākļos pastāv nopietni un konstatēti iemesli uzskatīt, ka attiecīgās personas pamattiesības uz taisnīgu lietas izskatīšanu neatkarīgā, objektīvā un tiesību aktos noteiktā tiesā ir tikušas pārkāptas vai nodošanas gadījumā var tikt pārkāptas.

Šajā ziņā Tiesa precizē, ka tiesības tikt tiesātam "tiesību aktos noteiktā" tiesā pēc savas būtības ietver tiesnešu iecelšanas procedūru. Tādējādi izvērtējuma pirmajā posmā, lai novērtētu, vai pastāv reāls pamattiesību uz taisnīgu lietas izskatīšanu pārkāpuma risks, tostarp saistībā ar prasības par tiesību aktos noteiktu tiesu neievērošanu, izpildes tiesu iestādei ir jāveic visaptverošs vērtējums, kas ir balstīts uz jebkuru objektīvu, ticamu, precīzu un pienācīgi aktualizētu informāciju par tiesu sistēmas darbību izsniegšanas dalībvalstī, un it īpaši uz tiesnešu iecelšanas vispārējo kārtību šajā dalībvalstī. Par šādu informāciju ir uzskatāma informācija, kas ir ietverta pamatotajā priekšlikumā, ko Eiropas Komisija nosūtījusi Padomei, pamatojoties uz LES 7. panta 1. punktu, iepriekš minētajā *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) rezolūcijā, kā arī Tiesas⁶ un Eiropas Cilvēktiesību tiesas⁷ attiecīgajā judikatūrā. Savukārt apstāklis, ka tādas tiesnešu iecelšanas procedūrā iesaistītas iestādes kā KRS sastāvā galvenokārt ir locekļi, kuri pārstāv likumdošanas varu vai izpildvaru vai kurus tās ir izraudzījušas, nav pietiekami, lai pamatotu nodošanas atteikumu.

Minētā izvērtējuma otrajā posmā personai, attiecībā uz kuru ir izdots EAO, ir jāsniedz konkrēta informācija, kas ļauj uzskatīt, ka tiesu sistēmas sistēmiskām vai vispārējām nepilnībām ir bijusi konkrēta ietekme uz tās krimināllietas izskatīšanu vai nodošanas gadījumā var būt šāda ietekme. Šo informāciju vajadzības gadījumā var papildināt ar izsniegšanas tiesu iestādes sniegtajām ziņām.

Šajā ziņā, runājot, pirmkārt, par EAO, kas ir izdots brīvības atņemšanas soda vai ar brīvības atņemšanu saistīta drošības līdzekļa izpildei, izpildes tiesu iestādei ir jāņem vērā informācija attiecībā uz to iztiesāšanas sastāvu, kurš ir izskatījis krimināllietu, vai jebkuru citu apstākli, kuram ir nozīme šī iztiesāšanas sastāva neatkarības un objektivitātes vērtējumā. Lai atteiktu nodošanu, nepietiek ar to, ka viens vai vairāki tiesneši, kuri ir piedalījušies šajā procedūrā, ir tikuši iecelti pēc tādas iestādes kā KRS priekšlikuma. Turklāt attiecīgajai personai ir jāsniedz informācija tostarp par attiecīgo tiesnešu iecelšanas procedūru un viņu iespējamo deleģēšanu, kas ļautu konstatēt, ka ar šo iztiesāšanas sastāvu tika aizskartas tās pamattiesības uz taisnīgu lietas izskatīšanu. Turklāt ir jāņem vērā, vai attiecīgajai personai varbūtēji bija iespēja lūgt iztiesāšanas sastāva locekļu noraidīšanu tādu iemeslu dēļ, kas ir saistīti ar tās pamattiesību uz taisnīgu lietas izskatīšanu pārkāpumu, to, vai šī persona īstenoja šo iespēju, kā arī tās pieteikuma par noraidīšanu iznākums.

Otrkārt, ja EAO ir izdots kriminālvajāšanas veikšanai, izpildes tiesu iestādei ir jāņem vērā informācija par attiecīgās personas personisko situāciju, par noziedzīga nodarījuma, saistībā ar kuru tiek veikta tās kriminālvajāšana, raksturu, par faktiskajiem apstākļiem, kādos iekļaujas šis EAO, vai par jebkuru citu apstākli, kam ir nozīme iztiesāšanas sastāva, kurš šķietami ir aicināts izskatīt šīs personas lietu, neatkarības un objektivitātes vērtējumā. Šāda informācija var būt arī valsts iestāžu paziņojumi, kuriem varētu būt ietekme konkrētajā lietā. Savukārt apstāklis, ka to tiesnešu identitāte, kuri, iespējams, tiks aicināti izskatīt attiecīgās personas lietu, lēmuma par nodošanu pieņemšanas brīdī nav zināma, vai, ja to identitāte ir zināma, tas, ka šie tiesneši ir tikuši iecelti pēc tādas iestādes kā KRS priekšlikuma, nav pietiekami, lai atteiktu šo nodošanu.

⁵ Šajā nozīmē skat. Pamatlēmuma 2002/584 1. panta 2. un 3. punktu, kurā ir noteikts, ka, pirmkārt, dalībvalstis izpilda ikvienu EAO, pamatojoties uz savstarpējas atzīšanas principu un saskaņā ar šī pamatlēmuma noteikumiem, un, otrkārt, minētais pamatlēmums negroza pienākumu ievērot tādas pamattiesības un tiesību pamatprincipus, kādi nostiprināti LES 6. pantā.

⁶ Spriedumi, 2019. gada 19. novembris, A. K. u.c. (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palātas neatkarība), [C-585/18](#), [C-624/18](#) un [C-625/18](#) (skat. paziņojumu presei [Nr. 145/19](#)), 2021. gada 2. marts, A. B. u.c. (Augstākās tiesas tiesnešu iecelšana – Pārsūdzība), [C-824/18](#) (skat. paziņojumu presei [Nr. 31/21](#)), 2021. gada 15. jūlijs, Komisija/Polija (Disciplinārie pasākumi pret tiesnešiem), [C-791/19](#) (skat. paziņojumu presei [Nr. 130/21](#)), kā arī 2021. gada 6. oktobris, W.Ž. (Augstākās tiesas Ārkārtas kontroles un publisko lietu palāta – Iecelšana), [C-487/19](#) (skat. paziņojumu presei [Nr. 173/21](#)).

⁷ ECT, 2021. gada 22. jūlijs, *Reczkowicz* pret Poliju.

ATGĀDINĀJUMS. Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ļauj dalībvalstu tiesām to tiesvedības ietvaros uzdot jautājumus Tiesai par Savienības tiesību interpretāciju vai Savienības akta spēkā esamību. Tiesa neiztiesā strīdus, ko izskata valstu tiesas. Valsts tiesai ir jāatrisina lieta saskaņā ar Tiesas nolēmumu. Šis nolēmums tāpat ir saistošs citām valstu tiesām, kurām ir jāatrisina līdzīgas problēmas.

Neoficiāls dokuments plašsaziņas līdzekļu vajadzībām, kas Tiesai nav saistošs.

[Pilns sprieduma teksts](#) tiek publicēts CURIA tīmekļvietnē pasludināšanas dienā.

Kontaktpersona presei: Gitte Stadler ☎ (+352) 4303 3127

Attēli saistībā ar sprieduma pasludināšanu ir pieejami ["Europe by Satellite"](#) ☎ (+32) 2 2964106